

ProDeemos

Huis voor democratie en rechtsstaat

JAAARREKENING 2020

Hofweg 1h
2511 AA Den Haag

INHOUDSOPGAVE

1. **Doelstelling**
2. **Oprichting**
3. **Governance code cultuur**
4. **Samenstelling Raad van Toezicht en bestuur**
5. **Financiering**
6. **Begroting 2020 en 2021**
7. **Resultaten voor reservering**
8. **Bestuursverslag**
 8. 1 Bestuursverslag
 8. 2 Verslag Raad van Toezicht
 8. 3 Begroting 2021
9. **Balans per 31 december 2020**
10. **Staat van Baten en Lasten over 2020**
11. **Kasstroomoverzicht**
12. **Toelichting Algemeen**
 12. Waarderingsgrondslagen
13. **Toelichting op de Balans per 31 december 2020**
 13. 1 Toelichting Activa
 13. 2 Toelichting Passiva
 13. 3 Niet uit de balans blijvende verplichtingen
14. **Toelichting Staat van Baten en Lasten over 2020**
 14. 1 Specificatie Baten
 14. 2 Specificatie Lasten
 14. 3 Toelichting begroting en resultaat 2020
15. **Bijlagen**
 15. 1 Bijlage Activiteitenprogramma 2020; BZK en Tweede Kamer
 15. 2 Bijlage Subsidie 2020 BZK
 15. 3 Bijlage bijdrage 2020 Tweede Kamer
 15. 4 Bijlage Specificatie Activiteitenprogramma 2020
 15. 5 Bijlage Overige subsidies en opdrachten
 15. 6 Bijlage WNT
16. **Overige gegevens**
 16. 1 Resultaat bestemming
 16. 2 Controleverklaring

1. INLEIDING

JAARREKENING 2020

1. DOELSTELLING

ProDemos is een landelijke, niet-partijgebonden organisatie.
ProDemos informeert burgers over de democratische rechtsstaat en stelt hen in staat om actief aan politieke besluitvorming deel te nemen.

2. OPRICHTING

De stichting is op 30 september 2010 opgericht, na fusie van de Stichting Instituut voor Publiek en Politiek en de Stichting Bezoekerscentrum Binnenhof.

3. GOVERNANCE CODE CULTUUR

ProDemos volgt de Governance Code Cultuur.

4. SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT EN BESTUUR

De samenstelling van de Raad van Toezicht, per 31 december 2020, van ProDemos is als volgt:

Dhr. E.H.T.M. Nijpels	voorzitter
Dhr. V. Moolenaar	lid, tevens lid audit comité
Mevr. G.D. Roethof	lid, tevens lid audit comité
Mevr. M.C.C. v.d. Schepop	lid
Mevr. E.M. Sweet	lid
Mevr. D.P.J. Woestenberg	lid
Dhr. H. Teunissen	lid
Dhr. G.R. Zaal	lid

Het bestuur wordt gevormd door de heer J.J.H.M. van Gennip, geboren 11 augustus 1951.

5. FINANCIERING

De inkomsten van ProDemos bestaan uit subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), een bijdrage van de Tweede Kamer, entreegelden, inkomsten uit subsidies en door de uitvoering van opdrachten voor derden, (semi)overheden, overheidsinstanties en particuliere organisaties.

6. BEGROTING 2020 EN 2021

Voor 2020 was een begroting opgesteld met een tekort van € 253.000, rekening houdende met de veronderstelde uitvoering van voldoende opdrachten en de toegezegde subsidies. De in deze jaarrekening opgenomen begroting voor 2021 is de door de Raad van Toezicht goedgekeurde begroting.

7. RESULTAATBESTEMMING

Zoals blijkt uit de staat van baten en lasten is 2020 afgesloten met een voordelig resultaat van € 1 003 961

8.1 BESTUURSVERSLAG

In 2020 was de organisatie sterk in ontwikkeling en ook andere factoren, waaronder vooral de Corona-crisis, maakten dat het een roerig jaar was voor ProDemos. Met vereende krachten hebben de medewerkers en het management de organisatie draaiende gehouden en aan de veranderende omstandigheden aangepast.

Beleid en Activiteiten

In de eerste maanden van het jaar was ProDemos goed op weg naar de ontvangst van 130.000 leerlingen in Den Haag. Vanaf half maart zijn onze programma's in verband met Corona echter goeddeels stilgelegd. Natuurlijk zijn we overgeschakeld naar digitaal aanbod voor het onderwijs, deels door reeds bestaande gastlessen te digitaliseren, deels door de ontwikkeling van nieuw aanbod zoals bijvoorbeeld Politiek Online, waarbij leerlingen in gesprek gaan met een Tweede Kamerlid. Ook andere activiteiten, zoals de Nacht van de Dictatuur, de cursus Politiek Actief en de Griffiersdag, vonden online doorgang. Een heropening in september van onze fysieke activiteiten in Den Haag en het land was helaas van korte duur.

Al met al heeft ProDemos in 2020 in Den Haag ruim 33.000 leerlingen ontvangen en zijn er ruim 25.000 leerlingen en volwassenen bereikt met fysieke gastlessen en bezoeken aan gemeenten, provincies en rechtbanken. Ruim 6000 mensen boekten via ons Bezoekerscentrum een rondleiding over het Binnenhof.

Alle scholen waarvan het Haagse programma wegens de coronamaatregelen moest worden afgezegd zijn persoonlijk benaderd met uitleg over het alternatieve aanbod. Meer dan 400 leerlingen namen zo deel aan een uitvoering van Politiek Online en honderden leerlingen volgden een van de andere online gastlessen. Daarnaast werden docenten in alle onderwijstypen bediend met diverse actuele lesbrieven en werkvormen over onderwerpen als de Corona-app en de Amerikaanse verkiezingen. Hoewel 2020 voor Nederland zelf een verkiezingsloos jaar was heeft ProDemos zich voorbereid op de aankomende Tweede Kamerverkiezingen met een grondige update van de StemWijzer en andere websites om te zorgen dat mensen zich goed kunnen informeren voordat ze hun stem uitbrengen.

Het innovatief vermogen van de organisatie is daarnaast ingezet voor de ontwikkeling van 'Parlement op school'. Hiervoor ontving ProDemos een aanvullende subsidie van € 250.000 van het ministerie van BZK. Het programma dat zich richt op het voortgezet onderwijs en mbo kan op locatie uitgevoerd worden, maar gaat over de bestuurslaag van de rijksoverheid. Het is bedoeld voor klassen die niet naar Den Haag (kunnen of willen) komen voor een fysiek bezoek aan het parlement.

In 2020 zijn er beleidsmatige keuzes gemaakt en was oorspronkelijk besloten tot stabilisatie van het aantal leerlingen in Den Haag op 130.000. Door het stopzetten van het programma voor basisscholen (met ingang van schooljaar 2020–2021) en het maximeren van het aantal mbo-studenten in Den Haag (op 15.000 studenten) is meer ruimte gecreëerd voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. Daarbij streven we naar vergroting van het aandeel vmbo-leerlingen dat een bezoek brengt aan Den Haag. We willen toe naar een meer evenredige verdeling van de schoolniveaus onder de ons bezoekende scholieren.

Wegens fysieke grenzen aan ons eigen pand en de Tweede Kamer (die straks elders gehuisvest zal zijn) zullen de komende jaren niet alle leerlingen uit het voortgezet onderwijs het parlement kunnen bezoeken, reden waarom ProDemos inzet op meer activiteiten in het land zoals met het bovengenoemde 'Parlement op school'. Op deze wijze geeft ProDemos zo goed mogelijk invulling aan de ambitie in het regeerakkoord uit 2017 om alle leerlingen kennis te laten maken met het parlement. Hierover zijn we steeds in nauw overleg met stakeholders zoals het ministerie van Binnenlandse Zaken en de Tweede Kamer.

In samenhang met de verhuizing van de Tweede Kamer naar de Bezuidenhoutseweg is ProDemos in 2020 de zoektocht naar een nabije sublocatie gestart. Er is zicht op afsluiting van een huurcontract in maart 2021.

Organisatie en bestuur

In 2020 was de organisatie sterk in ontwikkeling en is een professionaliseringslag doorgemaakt. De herstructurering, ingezet mede naar aanleiding van het visitatierapport en het rapport van de onderzoekscommissie uit 2019, heeft zijn beslag gekregen. Er zijn afdelingen samengevoegd en verschillende nieuwe functies gecreëerd, met name in het management. In november 2020 was het team leidinggevenden compleet en is een start gemaakt met een leiderschapstraject, een van de punten uit het verbeterplan. Leidinggevenden zijn immers een belangrijke schakel in het borgen van een goede organisatiecultuur en bijbehorende omgangsvormen. Alle leidinggevenden hebben een assessment ondergaan.

In mei 2020 is afscheid genomen van Eddy Habben Jansen als algemeen directeur van ProDemos. Sjef van Gennip was in 2020 waarnemend directeur en Anita de Jong, tevens hoofd Communicatie, was waarnemend adjunct-directeur. In 2020 heeft de raad van toezicht met Eric Stokkink een nieuwe directeur geworven. Hij is op 1 maart 2021 gestart.

Financiële ontwikkelingen en blik in de toekomst

ProDemos sluit 2020, in afwijking van een begroot tekort van € 253.000, af met een financieel resultaat van circa € 1.000.000. Waar de uitvoering van de fysieke programma's goeddeels stil kwam te liggen waren er fors lagere uitgaven dan voorzien aan de reiskostenregeling voor scholen en lagere personeelslasten. De inkomsten op overige opdrachten en subsidies vallen flink lager uit dan begroot omdat veel opdrachten in verband met Corona zijn doorgeschoven naar 2021.

In overleg met het ministerie van Binnenlandse Zaken, dat besloot de subsidie ondanks het stilvallen van een groot deel van de activiteiten te continueren, zijn de oproepkrachten in eerste instantie doorbetaald ook toen er geen werkaanbod was.

Toen de Corona-beperkingen aanhielden is alleen het personeel met vaste urencontracten doorbetaald. De krachten die normaliter groepen scholieren ontvangen zijn hierbij zoveel mogelijk ingezet op alternatieve activiteiten, zoals de ontwikkeling van nieuw educatief aanbod of andere kantoorwerkzaamheden.

De professionalisering van de organisatie en de herstructurering die in 2020 zijn ingezet hebben ook gevolgen gehad voor het uitgavniveau. Met onder meer de komst van extra teamhoofden om de begeleiders aan te sturen en door de versteviging van de ICT- en HR-afdelingen zit de organisatie beter in haar jas maar dat impliceert ook structureel hogere uitgaven aan organisatiekosten. De versterkingen kregen in 2020 deels vorm door externe inhuur. Voor zover de ingrepen structureel zijn zijn ze inmiddels verwerkt in de meerjarenbegroting. Noemenswaardige investeringen in 2020 waren een verbouwing van de tweede verdieping tot een extra replica van de Tweede Kamer (circa € 145.000), de ontwikkeling van de werkvorm Van Wens Naar Wet (circa € 140.000) en investeringen in het ProDemos Activiteiten Systeem, voorheen Reserveringssysteem (circa € 95.000).

In 2020 is voorts besloten de generatieregeling, die met een horizonbepaling was ingevoerd, vanaf juli 2021 op te schorten. De regeling legde een aanzienlijk beslag op schaarse middelen en over de juiste boekhoudkundige verwerking (of zij als voorziening of in de exploitatie moet worden opgenomen) blijft onzekerheid bestaan.

Het positieve saldo wordt conform de afspraken met de subsidiegevers toegevoegd aan de reserves. Met een algemene reserve van 1.86 miljoen en 1,52 miljoen equalisatiereserves is ProDemos in een financieel gezonde positie en in staat om grote uitdagingen het hoofd te bieden. Er kunnen onvoorziene kosten zijn gelegen in de ingebruikname van de sublocatie en ook de Corona-beperkingen zullen in 2021 hun impact hebben. De ontvangst van scholieren ligt vooralsnog in een ver verschiet. ProDemos zal hierover steeds in nauw overleg staan met de subsidiegevers. Zo zullen we aan het eind van het eerste kwartaal een tussenbalans opstellen met betrekking tot de uitvoering van het Activiteitenprogramma en de begroting 2021 mede in relatie tot de Corona-beperkingen. Hierbij zal kunnen worden voortgebouwd op de inzet op online aanbod en programma's op locatie waarbij niet naar Den Haag hoeft te worden gereisd.

Eric Stokkink
Directeur/bestuurder ProDemos

8 VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

De raad van toezicht houdt toezicht op de algemene gang van zaken binnen de stichting ProDemos. De organisatie was in 2020 sterk in beweging, wat ook haar weerslag had op de activiteiten van de raad. De raad kwam vaker dan gebruikelijk bijeen, namelijk tien keer. De raad besteedde veel aandacht aan het verbeterplan en de herinrichting van de organisatie. Op 28 mei is mede namens de raad van toezicht het verbeterplan Huis op orde naar de minister van BZK gestuurd. Het plan voor de herinrichting van de organisatie dat door de directie in samenspraak met de medewerkers en in overleg met de Ondernemingsraad is opgesteld, is geaccordeerd door de raad en heeft inmiddels zijn beslag gekregen. De voortgang van het verbeterplan is in november 2020 door de voorzitter en de vicevoorzitter van de raad met de minister besproken.

Zelfevaluatie

Onder begeleiding van een extern bureau heeft de raad van toezicht een zelfevaluatie gehouden. De raad vindt het van belang om regel - matig kritisch naar het eigen functioneren te kijken en zich waar mogelijk te verbeteren. Op basis van de evaluatie is besloten om meer te Organisatie 57werken met commissies binnen de raad, te weten de remuneratiecommissie, de auditcommissie en de commissie onderwijs en kwaliteit. De raad van toezicht zal op termijn worden teruggebracht van acht naar vijf leden. Daarnaast is de organisatie gevraagd om meer met indicatoren te gaan werken met betrekking tot de financiën en de strategie, zodat de raad van toezicht hierop beter kan monitoren.

Naast bovengenoemde thema's kwamen de gebruikelijke onderwerpen op het gebied van inhoudelijk en financieel toezicht aan de orde, zoals het Activiteitenprogramma en het Strategisch Plan, het risicobeheer, de begroting en jaarrekening. Ook heeft de raad in 2020, in lijn met de code Cultural Governance, een nieuwe accountant geselecteerd en benoemd. De auditcommissie kwam in 2020 vijfmaal bijeen en heeft zich in aanwezigheid van de externe accountant gebogen over de bevindingen uit de interimcontrole 2019 en de jaarrekening 2019. De raad heeft in haar vergadering van 16 maart 2020 de Jaarrekening 2019 en het Jaarverslag 2019 goedgekeurd. De auditcommissie heeft in 2020 uitgebreid aandacht besteed aan de sterk in ontwikkeling zijnde ICT-voorzieningen binnen ProDemos.

De raad is geregeld door de directie geraadpleegd over de te nemen maatregelen naar aanleiding van de coronasituatie. Daarbij ging het zowel om beslissingen over de educatieve programma's en overige activiteiten van ProDemos als om de financiële en personele gevolgen. Daarnaast is de raad, door presentaties van medewerkers uit de organisatie, geïnformeerd over de ontwikkeling van (nieuwe) educatieve programma's, de ontwikkeling en uitvoering van het personeelsbeleid, ICT, en de verschillende huisvestingsscenario's in relatie tot de ontvangst van verschillende leerlingaantallen. Met instemming van de raad zijn onderhandelingen gestart over de huur van een voorkeurslocatie nabij de tijdelijke huisvesting van het parlement in aanvulling op het pand aan de Hofweg.

De raad van toezicht werkt goed samen en heeft nauw contact met de ondernemingsraad. Er zijn verschillende ontmoetingen geweest tussen raad van toezicht en ondernemingsraad, onder meer in het kader van de werving van een nieuwe directeur. De commissie onderwijs en kwaliteit heeft een startbijeenkomst gehouden en zich verdiept in het onderzoeksbeleid en de educatieve visie van ProDemos.

In samenspraak met het ministerie van BZK heeft de raad van toezicht begin 2020 Sjef van Gennip als waarnemend directeur aangesteld, als opvolger van Reinier ter Kuijle. Na goed overleg tussen de raad en Eddy Habben Jansen is in mei 2020 besloten dat hij als directeurbestuurder bij ProDemos zou vertrekken. Per 1 september is hij officieel uit dienst getreden. De remuneratiecommissie van de raad heeft de werving van een nieuwe directeur ter hand genomen. Per 1 maart 2021 geeft Eric Stokkink leiding aan ProDemos.

Toezichtsbevindingen

De raad blikt terug op een dynamisch jaar vol veranderingen in de interne organisatie van ProDemos en de nodige uitdagingen in de externe omgeving. De raad heeft van nabij gevolgd hoe de (interim-)directie en de medewerkers van ProDemos in 2020 zich tot het uiterste hebben ingespannen in de uitvoering van het verbeterplan en daarbij ook adequaat het hoofd hebben geboden aan de coronacrisis. De raad is van oordeel dat er fundamentele stappen zijn gezet in de versterking en professionalisering van de organisatie zoals was bepleit in de onderzoeksrapporten in 2019. De raad heeft groot respect voor de inspanningen van de directie en de medewerkers. Zij hebben in gezamenlijkheid een meer bij de tijd passende organisatiestructuur neergezet, er zijn nieuwe teamhoofden aan de slag gegaan en er zijn betekenisvolle verbeteringen in de bedrijfsvoering gerealiseerd. Waar de fysieke programma's zowel in Den Haag als op locatie zijn stilgevallen is in korte tijd als alternatief een online aanbod ontwikkeld. Onder leiding van de nieuwe directie treedt ProDemos met een versterkte basis 2021 tegemoet. Oog voor onderlinge omgangsvormen en een gezond werkklimaat blijft hierbij van cruciaal belang in een jaar waarin de organisatie met de verhuizing van het parlement voor een opgave van formaat komt te staan. In de uitoefening van haar toezicht zal de raad hierbij terdege stil staan.

Samenstelling raad van toezicht

In 2020 is na een openbare wervingsprocedure in de persoon van Vincent Moolenaar een extra lid tot de raad toegetreden met het profiel bedrijfsvoering. Dit werd wenselijk geacht mede vanwege de groei van de organisatie en de verlangde professionalisering van de bedrijfsvoering. De raad van toezicht van ProDemos bestond hiermee op 31 december 2020 uit de volgende personen:

1. Drs. Ed Nijpels, voorzitter
2. Mr. drs. Maria van de Schepop, vice-voorzitter
3. Guikje Roethof
4. Drs. Elvira Sweet
5. Drs. Hans Teunissen MEd, lid op voordracht van de ondernemingsraad
6. Mr. drs. Daniëlle Woestenberg MA
7. Drs. Robert Zaal
8. Drs. Vincent Moolenaar

8.3 BEGROTING 2021

	Begroting 2021	Begroting 2020	Uitkomst 2020
	€	€	€
BATEN			
Structurele subsidies	10 187 000	9 355 000	9 587 000
Inkomsten uit gesubsidieerde activiteiten	608 000	964 450	384 429
Overige opdrachten en subsidies	800 000	800 000	879 433
Overige baten	1 000	5 000	50 397
	<u>11 596 000</u>	<u>11 124 450</u>	<u>10 901 259</u>
Totaal baten	<u><u>11 596 000</u></u>	<u><u>11 124 450</u></u>	<u><u>10 901 259</u></u>
LASTEN			
Variabele Lasten			
Externe kosten gesubsidieerde activiteiten	3 931 000	4 008 950	2 520 093
Externe kosten overige activiteiten	<u>300 000</u>	<u>300 000</u>	<u>528 320</u>
	<u>4 231 000</u>	<u>4 308 950</u>	<u>3 048 413</u>
Interne uitvoeringskosten activiteiten			
Personeelslasten	6 046 000	5 675 285	5 236 463
Overige personeelslasten	482 000	481 965	457 780
Huisvestingslasten	367 000	343 000	223 695
Kantoorkosten	180 000	186 500	203 009
Algemene kosten	162 000	120 250	429 435
Afschrijvingen	245 000	227 000	209 612
Overige lasten	<u>21 000</u>	<u>20 000</u>	<u>62 387</u>
	<u>7 503 000</u>	<u>7 054 000</u>	<u>6 822 381</u>
Totaal lasten	<u><u>11 734 000</u></u>	<u><u>11 362 950</u></u>	<u><u>9 870 794</u></u>
Financiële baten en lasten	<u><u>12 000</u></u>	<u><u>14 500</u></u>	<u><u>23 129</u></u>
Vennootschapsbelasting	0	0	3 375
Resultaat	<u><u>-150 000</u></u>	<u><u>-253 000</u></u>	<u><u>1 003 961</u></u>

9. BALANS PER 31 DECEMBER 2020

	31 december 2020	31 december 2019
ACTIVA	€	€
VASTE ACTIVA		
<i>Immateriële vaste activa</i>		
Immateriële vaste activa	268 538	5 024
<i>Totale immateriële vaste activa</i>	<u>268 538</u>	<u>5 024</u>
<i>Materiële vaste activa</i>		
Verbouwing	952 680	1 076 036
Inventarissen	61 276	74 509
Hardware	26 104	33 881
Overige apparatuur	92 608	93 248
<i>Totaal materiële vaste activa</i>	<u>1 132 668</u>	<u>1 277 674</u>
Totaal vaste activa	<u>1 401 206</u>	<u>1 282 698</u>
VLOTTENDE ACTIVA		
<i>Voorraden</i>		
	59 113	66 829
<i>Vorderingen op korte termijn</i>		
Debiteuren	175 636	225 254
Overlopende activa	307 739	497 311
<i>Totaal vorderingen op korte termijn</i>	<u>483 375</u>	<u>722 565</u>
<i>Liquide middelen</i>	3 465 068	2 452 395
Totaal vlottende activa	<u>4 007 556</u>	<u>3 174 960</u>
	<u><u>5 408 762</u></u>	<u><u>4 524 487</u></u>

9. BALANS PER 31 DECEMBER 2020

	31 december 2020	31 december 2019
PASSIVA	€	€
VERMOGEN		
Algemene reserve	1 862 007	1 813 878
Bestemmingsfonds	1 518 637	562 805
	<u>3 380 644</u>	<u>2 376 683</u>
<u>Voorzieningen</u>	158 693	207 901
<u>Schulden op lange termijn</u>		
Incentive huur	118 812	178 218
Lening Sistra BV	128 878	251 619
	<u>247 690</u>	<u>429 837</u>
<u>Schulden op korte termijn</u>		
Crediteuren	570 794	432 617
Belastingen, sociale verzekeringen en salarissen	282 168	287 415
Nog te betalen bedragen	364 979	524 730
Vooruit ontvangen bedragen	403 794	265 304
	<u>1 621 735</u>	<u>1 510 066</u>
	<u>5 408 762</u>	<u>4 524 487</u>

10. STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2020

	Begroting 2020 €	Uitkomst 2020 €	Uitkomst 2019 €
BATEN			
Subsidie Activiteitenprogramma	9 355 000	9 587 000	6 971 000
Baten Activiteitenprogramma	964 450	384 429	976 211
Baten projecten	800 000	879 433	1 313 121
Overige baten	5 000	50 397	46 108
	<u>11 124 450</u>	<u>10 901 259</u>	<u>9 306 440</u>
Totaal baten	<u><u>11 124 450</u></u>	<u><u>10 901 259</u></u>	<u><u>9 306 440</u></u>
LASTEN			
Activiteiten en projecten			
Kosten Activiteitenprogramma	4 008 950	2 520 093	2 482 955
Kosten overige projecten	<u>300 000</u>	<u>528 320</u>	<u>678 858</u>
	<u>4 308 950</u>	<u>3 048 413</u>	<u>3 161 813</u>
Uitvoeringskosten			
Personeelslasten	5 675 285	5 236 463	5 324 783
Overige personeelslasten	481 965	457 780	502 076
Huisvestingslasten	343 000	223 695	295 579
Kantoorkosten	186 500	203 009	200 633
Algemene kosten	120 250	429 435	211 083
Afschrijvingen	227 000	209 612	194 260
Overige lasten	<u>20 000</u>	<u>62 387</u>	<u>20 416</u>
	<u>7 054 000</u>	<u>6 822 381</u>	<u>6 748 830</u>
Totaal lasten	<u><u>11 362 950</u></u>	<u><u>9 870 794</u></u>	<u><u>9 910 643</u></u>
Financiële baten en lasten	-14 500	-23 129	-22 575
Vennootschapsbelasting	0	-3 375	5 500
Resultaat	<u><u>-253 000</u></u>	<u><u>1 003 961</u></u>	<u><u>-621 278</u></u>
Resultaatbestemming			
Egalisatiefonds BZK	-183 581	748 753	-391 995
Egalisatiefonds Tweede Kamer	-50 845	207 079	-160 491
Mutatie algemene reserve	<u>-18 574</u>	<u>48 129</u>	<u>-68 792</u>
	<u><u>-253 000</u></u>	<u><u>1 003 961</u></u>	<u><u>-621 278</u></u>

11. KASSTROOMOVERZICHT 2020

	<u>2020</u>	<u>2019</u>
	€	€
<u>Kasstroom uit operationele activiteiten</u>		
<i>Bedrijfsresultaat vóór financiële baten en lasten</i>	1 027 090	-598 703
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen en waardeverminderingen	385 921	304 722
Mutaties voorraden	7 716	199
Mutaties vorderingen	239 190	-127 046
Mutaties voorzieningen	-49 208	132 901
Mutaties kortlopende schulden	111 669	-53 379
Mutaties langlopende schulden	<u>-182 147</u>	<u>-176 302</u>
<i>Totaal</i>	513 141	81 095
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	1 540 231	-517 608
Ontvangen interest	5	583
Betaalde interest	<u>-23 134</u>	<u>-23 158</u>
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>	1 517 102	-540 183
<u>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		
Investerings in immateriële vaste activa	-301 439	-5 024
Investerings in materiële vaste activa	<u>-202 990</u>	<u>-195 056</u>
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>	-504 429	-200 080
Mutatie geldmiddelen	<u>1 012 673</u>	<u>-740 263</u>
Stand 1 januari 2020	2 452 395	3 192 658
Mutatie geldmiddelen	<u>1 012 673</u>	<u>-740 263</u>
Stand 31 december 2019	<u>3 465 068</u>	<u>2 452 395</u>

12. TOELICHTING ALGEMEEN

12.1 Algemeen

Statutaire gegevens

De stichting draagt de naam ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat.
ProDemos is gevestigd te Den Haag.
ProDemos is opgericht op 30 september 2010 voor onbepaalde tijd.

De jaarrekening is opgesteld in euro's, volgens in Nederland algemeen aanvaarde verslaggevingsregels overeenkomstig de Richtlijn C1 van de Raad voor de Jaarverslaggeving.

12.2 Waarderingsgrondslagen voor de balans

De waardering van activa en passiva geschiedt, voor zover niet anders vermeld, tegen nominale waarde.

12.2.1 Immateriële vaste activa

De door ProDemos aangewende immateriële vaste activa worden gewaardeerd op de ontwikkelkosten, verminderd met de daarover berekende afschrijvingen.
De afschrijvingen worden bepaald op basis van de geschatte economische levensduur.
De afschrijvingstermijn is 2 -5 jaar.

12.2.2 Materiële vaste activa

De door ProDemos aangewende duurzame bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd op aanschaffingswaarde, verminderd met de daarover berekende afschrijvingen.
De afschrijvingen worden bepaald op basis van de geschatte economische levensduur.
De afschrijvingstermijnen zijn:

Verbouwingen	5 - 10 jaar
Inventarissen	5 jaar
Hard- en software	5 jaar
Overige apparatuur	5 jaar

Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname.

12.2.3 Investeringssubsidie

Investeringssubsidies worden in mindering gebracht op de vaste activa.

12.2.4 Voorraden

De voorraden van de producten die door ProDemos zijn ontwikkeld worden gewaardeerd tegen 40% van de verkoopprijs.
Van de gehele voorraad worden de incurante titels op nul gewaardeerd.

12.2.5 Vorderingen, liquide middelen en schulden

De vorderingen en liquide middelen worden opgenomen tegen nominale waarden onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen voor oninbaarheid.

12.2.6 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd tegen concrete of specifieke risico's en verplichtingen die op de balansdatum bestaan en waarvan de omvang onzeker is doch redelijkerwijs in te schatten.

Dit betreft de voorziening voor het loopbaanbudget en sinds 2019 de voorziening voor de generatieregeling. De generatieregeling is in 2019 van kracht geworden . Najaar 2020 is besloten de regeling op te schorten, behalve voor de medewerkers die er nu al aan meedoen.
De regeling houdt in dat medewerkers vijf jaar voor hun AOW minder kunnen werken waarbij de helft van de uren wordt doorbetaald. De waarde op de balans is de geschatte waarde van de kosten van de regeling.

12.2.7 Langlopende schulden

De schuld op lange termijn wordt gewaardeerd op het oorspronkelijke bedrag onder aftrek van de reeds gedane aflossingen. De rente bedraagt 5% en wordt annuïtair afgelost in 6,5 jaar.

12. VERVOLG TOELICHTING ALGEMEEN

11. Algemeen

11.3. Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgende de indirecte methode.
De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen.
Ontvangen interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.
Betaalde interest wordt opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten.
Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

12.4 Grondslagen voor de staat van baten en lasten

De bepaling van het resultaat geschiedt volgens een stelsel gebaseerd op historische basis.
Voorzover niet anders vermeld, worden de baten en lasten toegerekend aan de periode waarop deze betrekking hebben.

12.5 Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Het (saldo) resultaat wordt bepaald als het verschil tussen het totaal der baten en het totaal der lasten. De baten worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd; lasten reeds zodra zij voorzienbaar zijn.

Op grond van de Subsidieregeling voor het Huis voor democratie en rechtsstaat is door het Ministerie van BZK een subsidie verleend met briefkenmerk 2019-0000527749
De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft een bijdrage toegekend met een brief van 25 november 2019.

Opdrachten

Onder Opdrachten wordt verstaan de aan opdrachtgevers in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor in het verslagjaar geleverde diensten.

Subsidies

Onder subsidies wordt verstaan de subsidie van overheden voor de uitvoering van projecten bovenop de subsidie voor het activiteitenprogramma.

Lasten

Lasten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

12.6 Vennootschapsbelasting

Bij de bepaling van de belasting over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening is rekening gehouden met niet beschikbare compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet aftrekbare kosten.

12.7 Systematiek

De voornaamste inkomstenbronnen van ProDemos zijn een subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Tweede Kamer. Deze subsidie wordt verstrekt op basis van een Activiteitenprogramma (AP). De subsidie wordt gebruikt ter dekking van de directe kosten van het AP en ter dekking van de interne uitvoeringskosten.

Binnen de activiteiten op basis van het AP zijn er extra inkomsten zoals entreegelden, abonnementsgelden en subsidies van derden. Al deze inkomsten worden ook gebruikt ter dekking van de interne uitvoeringskosten.

Naast de subsidie voor het AP en de inkomsten op basis van het AP zijn er ook nog andere opdrachten en subsidies. Die inkomsten worden uitsluitend gebruikt ter dekking van de directe kosten en de interne uitvoeringskosten.

De interne uitvoeringskosten worden, onder aftrek van de directe kosten naar rato verdeeld tussen de verschillende inkomstenbronnen. Ook het resultaat wordt met dezelfde verdeelsleutel bepaald.

13 TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

13.1 ACTIVA

VASTE ACTIVA ALGEMEEN

Immateriële vaste activa

	Immat.vaste activa
	€
Stand per 1 januari	
Aanschafwaarde	202 860
Subsidies op investeringen	0
Cumulatieve afschrijvingen	202 860
Boekwaarde	<u>0</u>
Mutaties in boekjaar	
Investeringen	43 319
Subsidies op investeringen	0
Desinvestering	0
Afschrijvingen desinvesteringen	0
Afschrijvingen	23 838
	<u>67 157</u>
Stand per 31 december	
Aanschafwaarde	246 179
Subsidies op investeringen	0
Cumulatieve afschrijvingen	226 698
Boekwaarde	<u>19 481</u>
Boekwaarde vaste activa voor activiteiten	<u>249 057</u>
Boekwaarde totale vaste activa	<u>268 538</u>

Materiële vaste activa

	Verbouwingen	Inventarissen	Hardware	Ov. apparatuur	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari					
Aanschafwaarde	1 550 010	188 039	242 649	195 325	2 176 023
Subsidies op investeringen	0	0	0	0	0
Aanschafwaarde na aftrek subsidie	1 550 010	188 039	242 649	195 325	2 176 023
Cumulatieve afschrijvingen	644 824	158 436	208 768	147 954	1 159 982
Boekwaarde	<u>905 186</u>	<u>29 603</u>	<u>33 881</u>	<u>47 371</u>	<u>1 016 041</u>
Mutaties in boekjaar					
Investeringen	0	12 767	4 406	13 963	31 136
Desinvestering	0	0	0	0	0
Subsidies op investeringen	0	0	0	0	0
Afschrijvingen desinvesteringen	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	166 522	10 203	12 183	16 287	205 195
	<u>166 522</u>	<u>22 970</u>	<u>16 589</u>	<u>30 250</u>	<u>236 331</u>
Stand per 31 december					
Aanschafwaarde	1 550 010	200 806	247 055	209 288	2 207 159
Subsidies op investeringen	0	0	0	0	0
Aanschafwaarde na aftrek subsidie	1 550 010	200 806	247 055	209 288	2 207 159
Cumulatieve afschrijvingen	811 346	168 639	220 951	164 241	1 365 177
Boekwaarde	<u>738 664</u>	<u>32 167</u>	<u>26 104</u>	<u>45 047</u>	<u>841 982</u>
Boekwaarde vaste activa voor activiteiten	<u>214 016</u>	<u>29 109</u>	<u>0</u>	<u>47 561</u>	<u>290 686</u>
Boekwaarde totale vaste activa	<u>952 680</u>	<u>61 276</u>	<u>26 104</u>	<u>92 608</u>	<u>1 132 668</u>

De investeringen voor ProDemos Binnenhof voor Scholen, het Bezoekerscentrum Fort de Bilt en het reserveringssysteem staan gespecificeerd op de volgende bladzijde.

De investeringen in 2020 bestonden uit kantoormeubilair, PC's, servers, koffiezetapparaat en een inbraakinstallatie.

De investeringen in de immateriële vaste activa in 2020 betrof een backend voor de StemWijzer.

13. TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

VASTE ACTIVA VOOR ACTIVITEITEN

Immateriële vaste activa

	Immat.vaste activa €
Stand per 1 januari	
Aanschafwaarde	432 663
Subsidies op investeringen	-247 623
Cumulatieve afschrijvingen	<u>180 016</u>
Boekwaarde	<u><u>5 024</u></u>
Mutaties in boekjaar	
Investeringen	258 120
Subsidies op investeringen	0
Desinvestering	0
Afschrijvingen desinvesteringen	0
Afschrijvingen	<u>14 087</u>
	<u><u>272 207</u></u>
Stand per 31 december	
Aanschafwaarde	690 783
Subsidies op investeringen	-247 623
Cumulatieve afschrijvingen	<u>194 103</u>
Boekwaarde	<u><u>249 057</u></u>

Van de investeringen in immateriële vaste activa is € 122.273 in ontwikkeling.

Materiële vaste activa

	Verbouwingen €	Inventarissen €	Hardware €	Ov. apparatuur €	Totaal €
Stand per 1 januari					
Aanschafwaarde	987 913	388 617	44 572	709 921	2 131 023
Subsidies op investeringen	-22 992	-94 544	-25 178	-550 402	-693 116
Aanschafwaarde na aftrek subsidie	<u>964 921</u>	<u>294 073</u>	<u>19 394</u>	<u>159 519</u>	<u>1 437 907</u>
Cumulatieve afschrijvingen	794 071	249 167	19 394	113 642	1 176 274
Boekwaarde	<u><u>170 850</u></u>	<u><u>44 906</u></u>	<u><u>0</u></u>	<u><u>45 877</u></u>	<u><u>261 633</u></u>
Mutaties in boekjaar					
Investeringen	155 809	0	0	16 045	171 854
Desinvestering	0	0	0	0	0
Subsidies op investeringen	0	0	0	0	0
Afschrijvingen desinvesteringen	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	<u>112 643</u>	<u>15 797</u>	<u>0</u>	<u>14 361</u>	<u>142 801</u>
	<u><u>268 452</u></u>	<u><u>15 797</u></u>	<u><u>0</u></u>	<u><u>30 406</u></u>	<u><u>314 655</u></u>
Stand per 31 december					
Aanschafwaarde	1 143 722	388 617	44 572	725 966	2 302 877
Subsidies op investeringen	-22 992	-94 544	-25 178	-550 402	-693 116
Aanschafwaarde na aftrek subsidie	<u>1 120 730</u>	<u>294 073</u>	<u>19 394</u>	<u>175 564</u>	<u>1 609 761</u>
Cumulatieve afschrijvingen	906 714	264 964	19 394	128 003	1 319 075
Boekwaarde	<u><u>214 016</u></u>	<u><u>29 109</u></u>	<u><u>0</u></u>	<u><u>47 561</u></u>	<u><u>290 686</u></u>

De investeringen voor ProDemos Binnenhof voor Scholen, het Bezoekerscentrum, Fort De Bilt en het reserveringssysteem staan vermeld in bovenstaande rubrieken.

De afschrijvingen op deze investeringen worden verantwoord onder de kosten van het Activiteitenprogramma.

De investeringen in 2020 voor immateriële vaste activa bestonden uit ontwikkeling "Van wens naar wet", GPS speurtocht en nieuw reserveringssysteem.

De investeringen in 2020 bestonden uit: verbouwing nieuwe parlementzaal, een glazen muur, parketvloer BC en trolley's.

13 VERVOLG TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

13.1 ACTIVA

VLOTTENDE ACTIVA

	31 december 2020	31 december 2019
VORDERINGEN OP KORTE TERMIJN	€	€
<u>Vorraden</u>	<u>59 113</u>	<u>66 829</u>
De voorziening incurante voorraden bedraagt over 2020 € 6.000 en is in mindering op de voorraden gebracht.		
<u>Debiteuren</u>		
Debiteuren	<u>175 636</u>	<u>225 254</u>
<u>Overlopende activa</u>		
Rente	5	471
Reiskosten	0	34 931
Subsidie Tweede Kamer	207 700	202 500
Subsidie BZK	0	77 977
Overige subsidies en projectopbrengsten	0	70 803
Vooruitbetaalde projectkosten	50 846	52 778
Overige overlopende activa	<u>49 188</u>	<u>57 851</u>
	<u>307 739</u>	<u>497 311</u>

De overige overlopende activa bestaan voornamelijk uit nog te factureren projectopbrengsten, en nog te ontvangen projectsubsidies.

LIQUIDE MIDDELEN

De specificatie van de liquide middelen kan als volgt worden weergegeven:

ING	1 313 438	981 972
Triodos	543 747	605 381
ASN	1 607 269	859 790
Kas	440	861
Kruisposten	<u>174</u>	<u>4 391</u>
	<u>3 465 068</u>	<u>2 452 395</u>

Om risico's te spreiden zijn de liquide middelen bij meerdere banken ondergebracht.

Van de liquide middelen staat een bedrag van € 3.069.032 op spaarrekeningen.

De liquide middelen staan vrij ter beschikking aan de stichting met uitzondering van een bedrag van € 191.038 dat als bankgarantie is afgegeven aan Sistra BV voor de huur van het pand Hofweg 1.

13. VERVOLG TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

13.2 PASSIVA

VERMOGEN	31 december 2020	31 december 2019
	€	€
Algemene reserve	1 862 007	1 813 878
Egalisatiefondsen	1 518 637	562 805
	<u>3 380 644</u>	<u>2 376 683</u>

De mutaties in het vermogen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2019	Toevoeging 2020	Onttrekking 2020	31-12-2020
Bestemmingsfonds BZK	418 024	748 753	0	1 166 777
Bestemmingsfonds Tweede Kamer	144 781	207 079	0	351 860
Algemene reserve	1 813 878	48 129	0	1 862 007
	<u>2 376 683</u>	<u>1 003 961</u>	<u>0</u>	<u>3 380 644</u>

Bestemmingsfonds

Een Bestemmingsfonds is dat deel van het eigen vermogen dat is afgezonderd omdat daaraan door derden een beperkte bestedingsmogelijkheid is gegeven.

De Egalisatiereserve is als Bestemmingsfonds opgenomen. Het maximum van de reserve BZK is door het Ministerie van BZK vastgesteld op 20% van de jaarlijkse subsidie op het Activiteitenprogramma. De opbouw per jaar is maximaal 10% van de jaarlijkse subsidie.

Bij de toerekening van het resultaat gaan we uit van dezelfde regels voor de bijdrage van de Tweede Kamer.

Het maximum van de reserve Tweede Kamers is door de Tweede Kamer vastgesteld op 10% van de jaarlijkse subsidie op het Activiteitenprogramma. De opbouw per jaar is maximaal 5% van de jaarlijkse subsidie.

De Raad van Toezicht heeft vastgesteld dat de hoogte van de algemene reserve voldoende moet zijn om de normale bedrijfsrisico's op te vangen en investeringen te kunnen financieren. Het risico van subsidiestopzetting is daarin niet meegenomen. Bij grote afname of stopzetting van de subsidie is het Ministerie van BZK juridisch verplicht dat in een redelijke termijn te doen. Het ministerie heeft dat in een brief van 17 januari 2018 bevestigd.

Voor de normale bedrijfsrisico's is een algemene reserve van circa € 1.700.000 voldoende.

Groei van de algemene reserve wordt niet nodig geacht.

Het resultaat op het Activiteitenprogramma 2020 BZK is € 748.753 positief

Het resultaat op het Activiteitenprogramma 2020 Tweede Kamer is € 207.079 positief

Het restant van het exploitatieresultaat ad € 48.129 is ten goede gekomen van de algemene reserve.

13. VERVOLG TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

13.2 PASSIVA

VOORZIENING	31 december 2020	31 december 2019
	€	€
Voorziening loopbaanbudget	85 000	76 000
Voorziening generatieregeling	73 693	131 901
	<u>158 693</u>	<u>207 901</u>

De mutaties in de voorzieningen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2019	Dotatie 2020	Onttrekking 2020	31-12-2020
	€	€	€	€
Voorziening loopbaanbudget	76 000	9 000	0	85 000
voorziening generatieregeling	131 901	0	58 208	73 693
	<u>207 901</u>	<u>9 000</u>	<u>58 208</u>	<u>158 693</u>

De generatieregeling is een nieuwe regeling waarbij ouder personeelsleden minder kunnen gaan werken met gedeeltelijke doorbetaling van het salaris. De voorziening betreft de verwachte kosten voor de komende twee jaar omdat dan de regeling geëvalueerd zal worden. Van de voorziening is € 15.788 kortlopend en de rest langlopend.

De dotatie op de voorziening loopbaanbudget betreft de cao-regeling voor dat budget. De voorziening is grotendeels langlopend, dat wil zeggen dat deze niet binnen een jaar wordt besteed. De rest van de voorziening is kortlopend en zal binnen ene jaar worden besteed.

LANG VREEMD VERMOGEN	31 december 2020	31 december 2019
	€	€
Incentive	118 812	178 218
Lening Sistra BV	128 878	251 619
	<u>247 690</u>	<u>429 837</u>

Met ingang van 1 januari 2013 is er een 10-jarig huurcontract getekend voor de Hofweg 1. Van de eigenaar is een incentive ontvangen van € 594.060. Deze valt in 10 jaar vrij.

Voor de realisatie van een nieuwe lift is er een lening afgesloten met Sistra BV voor een bedrag van € 850.000. Deze lening is ingegaan op 30 juni 2016 en loopt tot 31 december 2022. De rente bedraagt over de gehele looptijd 5%. Er mogen tussentijds extra aflossingen worden gedaan.

De aflossingen die naar verwachting in 2021 zullen worden gedaan op de lening worden verantwoord onder de kortlopende schulden.

13. VERVOLG TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

13.2 PASSIVA

	31 december 2020	31 december 2019
	€	€
SCHULDEN OP KORTE TERMIJN		
<u>Crediteuren</u>	<u>570 794</u>	<u>432 617</u>
<u>Belastingen, sociale verzekeringen en loonkosten</u>		
Omzetbelasting	23 370	36 246
Pensioenpremie boekjaar	4 197	24 640
Nog te betalen salarissen	4 486	47 652
Nog te betalen loonheffing	96 848	31 763
Reservering vakantiedagen	153 267	147 114
	<u>282 168</u>	<u>287 415</u>
<u>Nog te betalen bedragen</u>		
Servicekosten Hofweg	3 000	0
Accountant	23 000	20 000
Lening Sistra	122 741	116 896
Beveiliging Ridderzaal	115 000	125 000
Reiskosten scholen	19 350	67 131
BZK subsidie reiskosten scholen	0	101 565
Gem. Utrecht subs. Fort de Bilt 2020	16 000	0
Nog te betalen vennootschapsbelasting	18 875	15 500
Overige nog te betalen bedragen	47 013	78 638
	<u>364 979</u>	<u>524 730</u>
<u>Vooruit ontvangen bedragen</u>		
Vooruit ontvangen projectinkomsten	23 579	13 359
Overige vooruitontvangen bedragen	7 117	70 335
Subsidie Provincie Gelderland	97 607	108 082
Subsidie OCW ontwikkeling en training	15 717	36 028
Subsidie BZK PA voor mensen met beperking	24 198	0
Subsidie BZK Kennispunt lokale politiek	32 243	0
Subsidie BZK Politiek actief gemeentes 2020	139 833	0
Subsidie Gemeente Utrecht Fort de Bilt 2021	26 000	0
Eerste Kamer 2020	0	37 500
Eerste Kamer 2021	37 500	0
	<u>403 794</u>	<u>265 304</u>

De nog te betalen loonheffing is loonheffing over 2020

De reiskosten scholen betreft de vergoeding van de reiskosten aan scholen die een scholierenprogramma in Den Haag volgen en de reiskosten grotendeels vergoed krijgen. Het genoemde bedrag is de gedeclareerde maar op 31 december nog niet betaalde declaraties.

De vooruitontvangen bedragen zijn voornamelijk entreegelden voor de Docentenweek maatschappijleer

13. VERVOLG TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2020

13.3 NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

De stichting is huurverplichtingen aangegaan.

Per 1 januari 2013 is er een huurcontract voor 10 jaar afgesloten voor de Hofweg 1, Den Haag.

De totale huur bedraagt € 726.944 per jaar.

Er is een bankgarantie afgegeven voor de huur van € 191.038 vanaf januari 2013.

Dit bedrag is geblokkeerd op een bankrekening.

Per 1 september 2017 is er een huurcontract voor 5 jaar afgesloten voor de

Biltsestraatweg 150 en 160, Utrecht (Fort De Bilt) De huur per jaar bedraagt € 13.262.

Deze huur wordt in vijf jaar vanaf 2017 stapsgewijs aangepast naar een marktconform niveau van € 15.000.

Voor de vennootschapsbelasting moeten nog twee punten worden uitgezocht:

- Is er overgangsrecht van toepassing op instellingen die louter door deze wijziging in de wetgeving rond de publieke beslissingsbevoegdheid bij gelijkblijvende activiteiten belastingplichtig worden. Indien het overgangsrecht niet toepassing is het potentieel risico van € 15.000 een extra last is voor de vennootschapsbelasting.
- De fiscus wil mogelijk meer activiteiten in de belastingplicht betrekken c.q. ook de subsidie gaan toerekenen aan belastingplichtige activiteiten. Deze verandering zal grotere financiële gevolgen hebben. Inmiddels is ProDemos een culturele ANBI, daarmee zal de vennootschapsbelasting lager uitvallen. De fiscus heeft mondeling toegezegd dat de gesubsidieerde activiteiten niet onder de vennootschapsbelasting zullen vallen.

14.1. Toelichting staat van baten en lasten 1

	Begroting 2020 €	Uitkomst 2020 €	Uitkomst 2019 €
BATEN			
Subsidie Activiteitenprogramma			
Ministerie van BZK	7 326 000	7 510 000	4 946 000
Bijdrage Tweede Kamer	2 029 000	2 077 000	2 025 000
Totaal Activiteitenprogramma	<u>9 355 000</u>	<u>9 587 000</u>	<u>6 971 000</u>
Baten Activiteitenprogramma	964 450	384 429	976 211
Baten projecten			
Overige projecten	800 000	879 433	1 313 121
Totaal projecten	<u>800 000</u>	<u>879 433</u>	<u>1 313 121</u>
Overige baten			
Baten zaalverhuur en catering derden	5 000	3 614	9 357
Overige opbrengsten	0	46 783	36 751
Totaal overige baten	<u>5 000</u>	<u>50 397</u>	<u>46 108</u>
Totaal	<u><u>11 124 450</u></u>	<u><u>10 901 259</u></u>	<u><u>9 306 440</u></u>

De veel lagere baten bij het activiteitenprogramma komen door het annuleren van vrijwel alle activiteiten vanaf maart 2020.

Een specificatie van de baten overige projecten staat in de bijlage.

De hogere overige opbrengsten komen vooral door enkele meevallers uit voorgaande jaren, met name door de teruggaaf van energiebelasting.

14.2. Toelichting staat van baten en lasten 2

LASTEN	Begroting 2020 €	Uitkomst 2020 €	Uitkomst 2019 €
Activiteiten en projecten			
Kosten Activiteitenprogramma	4 008 950	2 520 093	2 482 954
Kosten overige projecten	300 000	528 320	678 858
	<u>4 308 950</u>	<u>3 048 413</u>	<u>3 161 812</u>

De kosten Activiteitenprogramma zijn de directe kosten die gemaakt worden ter realisatie van het Activiteitenprogramma. De kosten projecten zijn de directe kosten die gemaakt worden ten behoeve van de overige subsidies en opdrachten.

Een specificatie van kosten van de overige projecten staat in de bijlage.

Onder kosten Activiteitenprogramma zijn de volgende kosten verantwoord:

Zaalhuur en doorbelasting huisvestingskosten	839 786
Materialen	239 251
Reiskosten scholen	210 780
ICT derden	189 178
Afschrijvingskosten	176 309
Beveiling	115 536
Vormgeving	87 875
Drukwerk	83 668
Bijdragen aan derden	74 196
Distributeur	59 914
Advies	56 918
Inhuur derden	35 396
Publiciteit	35 389
Catering	23 808
Fotografie	38 938
Reis- en verblijfkosten	16 470
Porto en koeriersdiensten	12 584
Onderhoud apparatuur	8 706
Redactie	7 143
Transportkosten	7 078
Representatie	1 811
Vertaalkosten	970
Overige projectkosten	198 389
	<u>2 520 093</u>

De post baten projecten moet gesaldeerd worden met de projectkosten om deze te kunnen vergelijken met de begroting 2020.

	Begroting 2020 €	Uitkomst 2020 €	Uitkomst 2019 €
Baten projecten	800 000	879 433	1 313 121
Kosten projecten	300 000	528 320	678 858
Saldo (= taakstelling)	<u>500 000</u>	<u>351 113</u>	<u>634 263</u>

Hoewel de omzet uit overige opdrachten en subsidies hoger is dan begroot is het saldo lager dan begroot door hogere kosten van deze projecten. Het saldo van de omzet en kosten is van belang voor de dekking van de interne uitvoeringskosten. Het begrote saldo is niet gehaald doordat veel opdrachten zijn uitgesteld in verband met Corona.

14.2. Toelichting staat van baten en lasten 3

LASTEN	Begroting	Uitkomst	Uitkomst
	2020	2020	2019
	€	€	€
Uitvoeringskosten			
Personeelslasten			
Bruto salarissen	3 882 164	3 377 309	3 390 241
Doorbelasting aan projecten	-75 000	-58 042	-145 328
Individueel keuzebudget	657 611	604 860	572 844
Sociale lasten	752 799	671 724	665 219
Pensioenlasten	407 711	330 613	339 826
Vakantiedagen	0	6 153	11 705
Inhuur derden	50 000	340 871	304 472
Sociale lasten voorgaand boekjaar	0	0	66 653
Voorziening generatierегeling	0	0	131 901
Ontvangen ziekengelden/WAO/WW	0	-37 025	-12 750
	<u>5 675 285</u>	<u>5 236 463</u>	<u>5 324 783</u>
Overige personeelslasten			
Deskundigheidsbevordering	77 643	83 373	71 696
Loopbaanbudget	30 000	48 801	40 270
Reiskosten	215 000	80 981	208 520
Overige personeelskosten	<u>159 322</u>	<u>244 625</u>	<u>181 590</u>
	<u>481 965</u>	<u>457 780</u>	<u>502 076</u>
Totaal personeelslasten	<u><u>6 157 250</u></u>	<u><u>5 694 243</u></u>	<u><u>5 826 859</u></u>

Het aantal Fte's in dienst per 31-12-2020 bedraagt 70.4 (2019: 64.9), exclusief oproepkrachten.

ProDemos is aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn. Uit dien hoofde worden de toegezegde pensioenregelingen (ouderdomspensioen en flex-regelingen) als toegezegde bijdrageregeling in de jaarrekening verwerkt. ProDemos heeft in het geval van tekort bij Zorg en Welzijn geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen, anders dan hogere toekomstige premies.

De salariskosten zijn lager dan begroot door het wegvallen van vrijwel alle activiteiten vanaf maart 2020. Er is daardoor met name minder gebruik gemaakt van nuluren contractanten.

De post inhuur derden betreft voornamelijk medewerkers die niet op de loonlijst staan maar als zzp'ers voor ProDemos werken. Deze post is fors hoger dan begroot door externen werkzaam bij de afdeling personeelszaken.

De reiskosten zijn lager dan begroot doordat er vanaf maart 2020 voornamelijk thuis is gewerkt.

De overige personeelskosten bestaan met name uit: verzuimbegeleiding, kantinekosten, salarisadministratie en attenties personeel.

De post overige personeelskosten is hoger door met name hogere kosten van de Arbodienst wegens begeleiding (langdurig) zieken, hogere kosten salarisadministratie door afkoop van contract en hogere wervingskosten voornamelijk door werving nieuwe directeur.

14.2. Toelichting staat van baten en lasten 4

	Begroting 2020	Uitkomst 2020	Uitkomst 2019
LASTEN	€	€	€
Huisvestingslasten			
Huren	675 000	682 316	638 415
Servicekosten Hofweg	180 000	177 152	163 333
Belastingen/heffingen	12 000	13 745	10 736
Water- en energiekosten	36 000	25 848	33 010
Schoonmaakkosten	100 000	96 755	101 683
Overige huisvestingskosten	40 000	25 893	11 845
Doorbelaste huisvestingskosten aan projecten	-700 000	-798 014	-663 443
	<u>343 000</u>	<u>223 695</u>	<u>295 579</u>
Kantoorkosten			
Kantoorkosten	57 500	52 546	61 141
Onderhoud apparatuur	118 000	142 231	130 082
Internet dataverkeer	9 000	7 197	8 207
Internet overige kosten	2 000	1 035	1 203
	<u>186 500</u>	<u>203 009</u>	<u>200 633</u>
Algemene kosten			
Accountantskosten	35 000	39 587	36 587
Advieskosten	25 000	306 521	102 632
Bibliotheekkosten	1 500	821	1 314
Contributies	9 000	11 109	9 585
Kosten Raad van Toezicht/Raad van Advies	16 500	38 441	26 238
Directiekosten	500	258	1 594
Assuranties	12 500	12 698	12 430
Representatiekosten	5 000	1 061	4 472
Abonnementen en vakliteratuur	250	910	907
Overige organisatiekosten	15 000	18 029	15 324
	<u>120 250</u>	<u>429 435</u>	<u>211 083</u>

De huur van Hofweg 1 bedraagt vanaf 1-1-2020 € 726.944 per jaar. De uitkomst van de post huren is lager door de vrijval van de incentive.

De huur van Fort de Bilt bedraagt vanaf 1-1-2020 € 13.262 per jaar.

Onder de huisvestingskosten worden alle huisvestingskosten van Biltsestraatweg 160 en Hofweg 1h verantwoord. Omdat de begane grond, een gedeelte van de 2e en de 3e en de 4e verdieping van de Hofweg volledig worden gebruikt door het Bezoekerscentrum respectievelijk ProDemos Binnenhof voor Scholen worden de huisvestingskosten doorbelast aan die projecten. Ook de helft van de huisvestingskosten van Biltsestraatweg 160 worden doorbelast.

De onderhoudskosten zijn verantwoord onder de post overige huisvestingskosten.

De advieskosten zijn hoger dan begroot vanwege adviezen met berekking tot verbouwing, verhuizing Tweede Kamer, juridische kosten, privacy en organisatiewijziging.

De kosten van de Raad van Toezicht zijn vooral hoger doordat meer leden de vacatiegelden declareren en de toename van het aantal vergaderingen.

14.2. Toelichting staat van baten en lasten 5

	Begroting 2020 €	Uitkomst 2020 €	Uitkomst 2019 €
Afschrijvingen			
Afschrijving verbouwingen	240 000	279 165	244 359
Afschrijving meubilair	37 000	26 000	19 771
Afschrijving hardware	20 000	12 183	11 678
Afschrijving overige apparatuur	30 000	30 648	23 695
Afschrijving immateriële vaste activa	20 000	37 925	5 219
Doorbelasting Activiteitenprogramma	-120 000	-176 309	-110 462
	<u>227 000</u>	<u>209 612</u>	<u>194 260</u>
Overige lasten			
Overige lasten	5 000	42 438	5 012
Kosten betalingsverkeer	15 000	8 251	15 578
Betalingsverschillen	0	-32	-203
Toevoeging voorziening	0	0	0
Afschrijving oninbare debiteuren	0	11 730	30
	<u>20 000</u>	<u>62 387</u>	<u>20 417</u>
Financiële baten en lasten			
Ontvangen rente	1 000	5	583
Betaalde rente	15 500	23 134	23 158
Financiële baten en lasten	<u>-14 500</u>	<u>-23 129</u>	<u>-22 575</u>
Belasting			
Vennootschapsbelasting	0	-3 375	5 500
	<u>0</u>	<u>-3 375</u>	<u>5 500</u>

De afschrijvingskosten van ProDemos Binnenhof voor Scholen, het Bezoekerscentrum, het reserveringssysteem en Fort de Bilt worden verantwoord onder de projectkosten van het activiteitenprogramma.

De overige lasten zijn hoger door een nabetaling aan pensioenkosten over oude jaren.

De kosten betalingsverkeer zijn lager doordat er weinig verkopen zijn geweest in 2020

De oninbare debiteur betreft een organisatie in Colombia die tot heden een factuur uit 2018 niet heeft betaald.

De betaalde rente is hoger doordat banken negatieve rente rekenen over het saldo.

14.3. TOELICHTING BEGROTING EN RESULTAAT 2020

Begroting 2020

Voor 2020 is een begroting opgesteld, rekening houdende met de inkomsten uit opdrachten en met toegezegde exploitatiesubsidie. Deze begroting had een tekort van € 253.000.

Het van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en Tweede Kamer ontvangen subsidiebedrag 2020, inclusief indexering, bedraagt:

Subsidie exploitatiekosten activiteiten 2020 € 7 510 000

De van de Tweede Kamer ontvangen bijdrage bedraagt

Bijdrage exploitatiekosten activiteiten 2020 € 2 077 000

Totale bijdrage exploitatiekosten 2020 € 9 587 000

Resultaat 2020

Het positieve resultaat 2020, ten opzichte van de begroting, bedraagt: € 1 256 961

Het negatieve verschil tussen de begroting en het resultaat 2019 kan als volgt worden weergegeven:

Voordelig	€
Subsidie Activiteitenprogramma	232 000
Saldo directe kosten Activiteitenprogramma	1 488 857
Personeelslasten	438 822
Overige personeelslasten	24 185
Huisvesting	119 305
Overige baten	45 397
Afschrijvingen	<u>17 388</u>
	€ 2 365 954

Nadelig	€
Saldo directe baten Activiteitenprogramma	-580 021
Saldo opdrachten en projecten	-148 887
Kantoorkosten	-16 509
Algemene kosten	-309 185
Overige lasten	-42 387
Financiële baten en lasten	-8 629
Vennootschapsbelasting	<u>-3 375</u>
	€ -1 108 993

voordelig saldo € 1 256 961

15.1 Bijlage: Activiteitenprogramma 2020; projecten en producten BZK en Tweede Kamer

	BEGROTING		DECLARATIE	
	Kosten €	Uren	Kosten €	Uren
A. ProDemos Binnenhof voor scholen	2 681 900	61 761	1 331 621	25 435
B. ProDemos Binnenhof voor bezoekers	364 000	12 254	385 878	7 053
C. ProDemos op school	256 650	3 888	236 621	3 595
D. ProDemos in gemeenten en provincies	250 400	12 761	151 676	7 250
E. ProDemos op de rechtbank	7 000	3 345	1 421	2 240
F. ProDemos online	60 000	720	52 573	1 378
G. ProDemos academie	115 000	5 870	82 855	4 804
H. Innovatie, kwaliteit en promotie	274 000	9 935	277 448	8 336
Totaal	4 008 950	110 534	2 520 093	60 091

In 2020 zijn er 60.091 uren gewerkt voor projecten binnen het Activiteitenprogramma.
Dat zijn 50.443 uren minder dan begroot.

De externe activiteitskosten bedroegen 2 520 093
Dat is € 1.488.857 minder dan begroot.

De toegerekende interne activiteitskosten bedragen 6 495 504

Totale kosten Activiteitenprogramma 9 015 597

De interne en externe activiteitskosten worden gedekt door bijdragen van BZK en Tweede Kamer en inkomsten op de activiteiten.

Subsidie Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

conform de brief dd. 6 december 2019, Kenmerk 2019-121224 7 326 000
conform de brief d.d. 30 juli 2020, kenmerk 2020-0000065868 indexatie 184 000

Bijdrage Tweede Kamer der Staten-Generaal

conform de brief d.d. 26 november 2019 2 025 000
conform de brief d.d. 17 augustus 2020, loon- en prijscompensatie 52 000

Inkomsten op de activiteiten 384 429

Totale inkomsten Activiteitenprogramma 9 971 429

Het resultaat op het Activiteitenprogramma wordt toegevoegd aan de egalisatiereserve.

15.2 Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)

De aanvraag tot vaststelling van de instellingssubsidie over 2020 wordt als volgt ingediend:

	€	€
	Begroot	Declaratie
Subsidie	7 326 000	7 510 000
Externe activiteitskosten	<u>1 566 043</u>	<u>1 898 013</u>
	5 759 957	5 611 987
Interne uitvoeringskosten	-3 917 929	-5 088 269
Toegerekende inkomsten	<u>640 972</u>	<u>225 035</u>
Saldo	2 483 000	748 753
Toevoeging egalisatiereserve		<u>748 753</u>
		0

Op grond van de Subsidieregeling voor het Huis voor democratie en rechtsstaat is door het Ministerie van BZK een subsidie verleend met kenmerk 20119-121224

Subsidietoekenning:	€ 7 326 000
LPO 2020	<u>184 000</u>
	<u>7 510 000</u>

LPO is de indexing voor de loon- en prijsontwikkeling.

De externe activiteitskosten zijn toegerekend in verhouding tot de bijdrage BZK.

De interne uitvoeringskosten zijn toegerekend in verhouding tot de omzet minus de externe activiteitskosten.

15.3 Tweede Kamer der Staten-Generaal

De aanvraag tot vaststelling van de bijdrage over 2020 wordt als volgt ingediend:

	€	€
	Begroot	Declaratie
Subsidie	2 029 000	2 077 000
Externe activiteitskosten	<u>640 807</u>	<u>524 923</u>
	1 388 193	1 552 077
Interne uitvoeringskosten	-1 603 171	-1 407 235
Toegerekende inkomsten	<u>262 278</u>	<u>62 237</u>
Saldo	47 300	207 079
Toevoeging egalisatiereserve		<u>207 079</u>
		0

Subsidietoekenning:	€ 2 025 000
LPO 2020	<u>52 000</u>
	<u><u>2 077 000</u></u>

LPO is de indexing voor de loon- en prijsontwikkeling.

De externe activiteitskosten zijn toegerekend in verhouding tot de bijdrage van de Tweede Kamer. De interne uitvoeringskosten zijn toegerekend in verhouding tot de omzet minus de externe activiteitskosten.

De toevoeging aan de egalisatiereserve van een gedeelte van de Tweede Kamer subsidie in verband met mogelijk extra kosten in de periode dat het Binnenhofcomplex is gesloten vanwege de renovatie.

De activiteiten die op grond van het convenant met de Tweede Kamer der Staten-Generaal worden uitgevoerd zijn:

	€	€	€	€
	Externe kosten	Interne kosten	Inkomsten	Saldo
Scholierenprogramma's	814 998	1 931 309	10 725	2 735 582
Bezoekerscentrum	280 142	528 779	109 228	699 693
Maatschappelijke stage	0	3 571	0	3 571
Workshops voor leraren in opleiding	258	9 808	0	10 066
De Derde Kamer	142 567	34 269	40 699	136 137
Kamer in de klas	<u>5 694</u>	<u>8 134</u>	<u>0</u>	<u>13 828</u>
Totaal	1 243 659	2 515 870	160 652	3 598 877

Bij de inkomsten voor het bezoekerscentrum zit ook een bijdrage van € 37.500 van de Eerste Kamer.

De Derde Kamer is een gezamenlijke activiteit met de Eerste Kamer. De kosten worden verdeeld tegen 1/3 voor de Eerste Kamer en 2/3 door ProDemos.

Naast de bijdrage van de Tweede Kamer worden de activiteiten mede gefinancierd door de subsidie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

15.4. Directe baten en projectkosten Activiteitenprogramma 2020

Onder baten en kosten projecten zijn de volgende subsidies en inkomsten met de bijbehorende kosten verantwoord:

	Baten 2020	Directe Projectkosten 2020
	€	
Docentendag Maatschappijleer	73 050	65 345
Bezoekerscentrum tickets	71 728	280 142
Fort De Bilt: subsidie Gemeente Utrecht	26 000	0
Fort De Bilt: subsidie Gemeente De Bilt	2 676	0
Fort De Bilt: overige inkomsten	1 316	35 029
Lespakket De Derde Kamer	40 699	142 567
Bezoekerscentrum: subsidie Eerste Kamer	37 500	0
Vakblad Maatschappij en Politiek	31 864	39 143
Onderzoek	27 599	56 502
Winkelverkopen en webshop	19 682	20 245
Inbedding in curriculum	14 280	18 888
ProDemos Binnenhof voor Scholen	10 725	814 985
Verkiezingskrant in gewone taal	10 331	11 793
Nacht van de Dictatuur	1 024	22 372
Nacht van de dictatuur: subsidie Fonds 1818	7 500	0
Democracity	7 486	16 587
Programma Stadhuis Amsterdam	2 100	0
Reiskoste educatieve programma's	0	223 580
Reserveringssysteem	0	141 644
Tentoonstelling 2020	0	76 788
Van Wens naar Wet	0	67 978
ProDemos online	0	55 341
Communicatiekosten	0	52 568
Onderhoud bestaande educatieve programma's	0	46 708
Politiek cafe en nieuwspoortdebatten	0	39 858
Democratiefestival	0	35 256
Onderhoud interactieve onderdelen educatieve programma's	0	33 499
Kennisontwikkeling intern	0	23 348
Participatiewijzer	0	21 272
Planning educatieve programma's Den Haag	0	19 791
Educatieve film Eerste Kamer	0	18 906
Stem jij ook	0	14 872
Basisonderwijs: doeboek	0	12 473
Tweede debatsimulatie	0	12 088
NECE	0	10 413
Doorontwikkeling aanbod MBO	0	9 680
Verkiezingsmagazines	0	9 150
Prinsjesfestival	0	7 798
Kinderverkiezingen	0	6 828
Kamer in de klas	0	5 694
Scholierenverkiezing	0	5 527
Democratie leeft	0	4 801
Politiek voor Pabo's	0	3 555
Onderhoud en ontwikkeling rondleidingen	0	3 171
Ontwikkeling zaalonderdelen	0	3 020
Toolbox politiek actief	0	2 493
Klankbordgroepen	0	1 925
Ruimtes en onderdelen tijdelijke Tweede Kamer	0	1 634
Klantcontactcentrum	0	1 632
Onderzoek naar klantreis	0	1 469
Regiobijeenkomsten	0	1 340
Overige projectinkomsten en -kosten	-1 131	20 395
	<u>384 429</u>	<u>2 520 093</u>

Zowel de kosten als opbrengsten van het activiteitenprogramma liggen veel lager doordat vanwege Corona veel activiteiten zijn stilgelegd.

15.5. Opdrachten en overige subsidies

Onder baten en kosten projecten zijn de volgende subsidies en opdrachten verantwoord.

	Baten 2020	Directe Projectkosten 2020
	€	
Subsidies:		
BZK: Ondersteuningsorganisatie lokale partijen	272 936	251 091
BZK: Parlement op school	250 000	215 781
BZK: Politiek actief gemeentes	55 567	3 422
BZK: verkiezingsfestival MBO 2020	28 250	0
Haagse Hogeschool: publieke dialogen	27 107	0
EU: EDIC	24 764	5 717
OCW: Ontwikkeling en training Cariben	20 312	10 777
Prov. Gelderland: Jong Gelderland kiest	19 926	1 162
BZK: Politiek actief voor mensen met een beperking	6 255	2 144
Overige opdrachten:		
Cursussen politiek actief	77 673	19 465
Vervolg doorontwikkeling afwegingskader	28 160	0
StemWijzers Internationaal	19 690	0
De rol van griffiers bij democratische vraagstukken	17 640	0
Airborne: ontwikkeling Waterschapsheuvel	9 582	0
Lanceringsbijeenkomst toegankelijk stemmen	6 520	0
Debat in duidelijke taal	6 481	0
Workshops participatieverklaringen	5 950	5 323
Wandelingen	2 049	0
StemWijzer Tweede Kamer	0	9 276
Overige opdrachten	571	4 162
	<u>879 433</u>	<u>528 320</u>

De post baten projecten moet gesaldeerd worden met de projectkosten om deze te kunnen vergelijken met de begroting 2020.

	Begroting 2020	Uitkomst 2020	Uitkomst 2019
	€	€	€
Baten projecten	700 000	879 433	1 313 121
Kosten projecten	200 000	528 320	678 858
Saldo opdrachten en overige subsidies	<u>500 000</u>	<u>351 113</u>	<u>634 263</u>

Het lagere resultaat dan begroot komt voornamelijk doordat veel activiteiten zijn doorgeschoven naar 2021.

15.6 WNT-verantwoording 2020 ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op ProDemos. Het voor ProDemos toepasselijke bezoldingsmaximum is in 2020 € 201.000.

1. Bezoldiging topfunctionarissen 2020

	E.M Habben Jansen Directeur-bestuurder	J.J.H.M. van Gennip Directeur-bestuurder	R.M. Martens Adjunct-directeur	A. de Jong Adjunct-directeur
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 - 29/02	20/1 - 31/12	1/1 - 31/03	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband	1.0	0.89	1.0	1.0
Dienstbetrekking	ja	ja	ja	ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 28 606	€ 95 134	€ 24 467	€ 77 803
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 1 881	€ 0	€ 2 290	€ 6 877
<i>subtotaal</i>	<i>€ 30 487</i>	<i>€ 95 134</i>	<i>€ 26 757</i>	<i>€ 84 680</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 33 500	€ 168 244	€ 50 250	€ 201 000
-/- onverschuldigd betaald terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt	nvt
Totale bezoldiging 2020	€ 30 487	€ 95 134	€ 26 757	€ 84 680
Gegevens 2019				
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	nvt	1/1 - 31/12	1/5 - 31/12
Omvang dienstverband	1.0		1.0	1.0
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 108 369	nvt	€ 75 256	€ 52 436
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11 316	nvt	€ 7 646	€ 4 617
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 119 685</i>	<i>nvt</i>	<i>€ 82 902</i>	<i>€ 57 053</i>
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€ 194 000	nvt	€ 194 000	€ 129 333

15.6 WNT-verantwoording 2020 ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat

Gegevens 2020

	R. ter Kuile	
	Directeur-bestuurder	
Functiegegevens	2020	2019
Kalenderjaar		
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1/1 - 19/1	1/10 - 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	1	3
Omvang van het dienstverband in uren	96	nvt
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 193	€ 187
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 106 886	€ 87 516
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Werkelijk uurtarief lager dan het maximum uurtarief?	ja	ja
Bezoldiging in de betreffende periode	0	0
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	0	0
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt
Bezoldiging	0	0

R. ter Kuile was om niet ter beschikking gesteld door de Rijksoverheid als tijdelijk directeur.

Uitkering wegens beëindiging dienstverband.

Functiegegevens	E.M Habben Jansen	R.M. Martens
Functie bij beëindiging dienstverband	Directeur-bestuurder	Adjunct-directeur
Omvang dienstverband	1.0	1.0
Jaar waarin dienstverband is beëindigd.	2020	2020

Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband.

Overeengekomen uitkeringe wegens beëindiging dienstverband	€ 75 000	€ 30 757
Individueel toepasselijk maximum	€ 75 000	€ 75 000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	€ 75 000	€ 30 757
Waarvan betaald in 2020	€ 75 000	€ 30 757
Onverschuldigd en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding als niet is toegestaan	nvt	nvt
Toelichting op de vorderings wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt

15.6 WNT-verantwoording 2020 ProDemos - Huis voor democratie en rechtsstaat

2. Toezichthoudende topfunctionarissen 2020

Gegevens 2020

	E.H.T.M. Nijpels voorzitter	V.G. Moolenaar lid	G.D. Roethof lid	M.C.C. v.d. Schepop lid
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 - 31/12	1/4 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging	€ 3 584	€ 1 792	€ 4 096	€ 4 096
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 30 150	€ 15 075	€ 20 100	€ 20 100
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt	nvt
Bezoldiging	€ 3 584	€ 1 792	€ 4 096	€ 4 096
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt	nvt	nvt

Gegevens 2019

	voorzitter	nvt	lid	lid
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12		1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	€ 3 584		€ 2 304	€ 1 792
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 29 100		€ 19 400	€ 19 400

Gegevens 2020

	E.M. Sweet lid	H. Teunissen lid	D.P.J. Woestenberg lid	G.R. Zaal lid
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2020	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging	€ 2 560	€ 3 072	€ 2 816	€ 3 328
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 20 100	€ 20 100	€ 20 100	€ 20 100
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt	nvt	nvt
Bezoldiging	€ 2 560	€ 3 072	€ 2 816	€ 3 328
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt	nvt	nvt

Gegevens 2019

	lid	lid	lid	lid
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	7/2 - 31-12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging				
Bezoldiging	€ 2 304	€ 2 304	€ 1 280	€ 2 816
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 19 400	€ 19 400	€ 19 400	€ 19 400

16.1 Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum.

In januari 2021 is door het kabinet een lockdown afgekondigd. Dit houdt onder andere in dat ProDemos voorlopige geen fysieke activiteiten kan organiseren. Het is nog onbekend hoe lang deze maatregelen zullen voortduren

In maart 2021 is de heer E Stokkink aangetreden als directeur/bestuurder en is er afscheid genomen van de heer S. van Gennip.

Resultaatsbestemming

Het positieve resultaat ad € 1 003 961 is als volgt toe te rekenen:

Kostensoort	Inkomstenbron				Totaal
	subsidie BZK	subsidie 2e Kamer	inkomsten AP	overige inkomsten	
	7 510 000	2 077 000	384 429	929 830	10 901 259
externe activiteitskosten AP	1 898 013	524 923	97 157	0	2 520 093
overige externe activiteitskosten	0	0	0	528 320	528 320
Saldo	5 611 987	1 552 077	287 272	401 510	7 852 846
verdeling saldo inkomsten AP	225 035	62 237	-287 272	0	0
Saldo voor verdeling					
Interne activiteitskosten	5 837 022	1 614 314	0	401 510	7 852 846
Interne activiteitskosten	5 088 269	1 407 235	0	353 381	6 848 885
Resultaat	748 753	207 079	0	48 129	1 003 961

Ten goede van de egaliseringsreserve BZK	748 753
Ten goede van de egaliseringsreserve Tweede Kamer	207 079
Ten goede van de algemene reserve	48 129
	<u>1 003 961</u>

Vooruitlopend op de vaststelling van de jaarrekening 2020 door de Raad van Toezicht van de stichting is dit voorstel in de jaarrekening verwerkt.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de raad van toezicht en het bestuur van ProDemos, Stichting Huis voor democratie en rechtsstaat te Den Haag.

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van ProDemos, Stichting Huis voor democratie en rechtsstaat te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van ProDemos, Stichting Huis voor democratie en rechtsstaat per 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de Wet normering topinkomens (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2020;
2. de staat van baten en lasten over 2020;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen, en de Regeling Controleprotocol WNT 2020. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van ProDemos, Stichting Huis voor democratie en rechtsstaat zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Oranje Nassaulaan 1
1075 AH Amsterdam
Postbus 53028
1007 RA Amsterdam

Telefoon 020 571 23 45
E-mail info@dubois.nl
www.dubois.nl
KvK nummer 34374865

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2020 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- verslag raad van toezicht;
- bijlage 1 t/m 6;
- overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag, in overeenstemming met RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties zonder winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn C1 Kleine organisaties zonder winststreven en de bepalingen van en krachtens de WNT. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen, of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de organisatie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, Regeling Controleprotocol WNT 2020, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze controleverklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur en de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 23 maart 2021

Dubois & Co. Registeraccountants

G. Visser RA